

EUROOPA ROHELINE KOKKULEPE

Eesti Rooma Klubi esialgsed järeldused
sümposiumilt 31. jaanuaril 2020

Euroopa Komisjon (EC) on Euroopa uue majandusmudeli ja Planeedi säilumise kava eeskujuna pakkunud välja Euroopa Rohelise Kokkuleppe – *European Green Deal* (EGD). Sümposium võttis käsitluse aluseks EC 11. detsembri 2019 teatise „*Communication from the Commission to the European Parliament, The European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The European Green Deal*“.¹

Sissejuhatavate ettekannetega esinesid Annaliisa JÄME, KKM; Alvar SOESOO ja Ülo MANDER, ERK; Annela ANGER-KRAAVI, ÜRO, Cambridge Uni.

Ulatuslik ja sisutihe **mõttevahetus jõudis järgmistele ühistele seisukohtadele:**

1. EC algatust hinnatakse kõrgelt ja selle elluviimine on tänaste globaalsete ohtude olukorras ülivajalik. See on kvalitatiivselt uudne arengustrateegia ja seejuures oma kõikides peamistes aspektides roomaklubilik – süsteemne ja tulevikku ulatuv.
2. EGD on heas kooskõlas Rooma Klubi 2019. a raportis „*Transformation is Feasible*”² esitatud tulevikustsenaariumidega, mis on teenäitajaks, kuidas täita ÜRO säästva arengu eesmärgid (SDG) aastaks 2050, hoides ära planeedi looduskapitali ohtliku vaesumise.
3. EGD rakendamine Eestis peab olema piisavalt eesmärgistatud ja saavutatav, realistlik ning olema läbi viidud meie looduslikku, rahvastikulist ja sotsiaalmajanduslikku eripära arvestades. EGD peab olema teadvustatud kohustus kõigile ametkondadele ja valdkondadele, see ei ole ainult keskkonnaministeeriumi vastutus. Rohelepe erinevaid eesmäärke on vaja hinnata koosmõjus, nii et oleks võimalik maksimeerida nende koostoimet ning minimeerida ebasoovitavaid vastasmõjusid.
4. EGD realiseerumine pole võimalik vaid kaasaegsete tehnoloogiate baasil. Tehnoloogiate arendus ja EGD eesmärkide elluviimine, seda eeskätt transpordi- energiatootmise kuid ka digitaliseerimise valdkondades, suurendab mitmete metallide kaevandamiskoormust kordades ja kümnetes kordades ning seda tuleks EGD strateegiates arvestada. Vajame uusi tehnoloogiaid.
5. Eesti maapõue uurimine peab oluliselt arenema, et tekiks adekvaatne hinnang kõrgtehnoloogiliste metallide potentsiaali ja kasutamisevõimaluste kohta rahvusliku rikkuse kasvatamiseks. Vajalik on alustada Eesti maapõue maasoojusressursi uuringuid eesmärgiga leida võimalused maasoojuse kasutamiseks ja keskkonناسäästlikkuse suurendamiseks.
6. Nii pp 4 kui 5 nõuavad vältimatult baastoetuse otsustavat suurendamist omamaisele teadus-arendustegevusele, kus on väljatöötamisel hulgaliselt tehnoloogiaid meie maavarade ja teiste

¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_et ja https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf ja https://ec.europa.eu/estonia/sites/estonia/files/docs/green_deal.pdf

² <https://www.clubofrome.org/2018/10/18/transformation-is-feasible-a-new-report-to-the-club-of-rome/>

maapõueressursside (näiteks maasoojus, põhjavesi) säästlikuks ja minimeeritud keskkonnamõjuga kasutamiseks.

7. Eesti olulise keskkonnamõjuga ettevõtted on praktikas näidanud kõrget keskkonna- ja sotsiaalset vastutust. Need ettevõtted on oma arengukavad ühendanud roomaklubilike tulevikuvisioonidega ja väärivad täit usaldust.

- 7.1 Vältimatult on vaja prognoositavaid turutingimusi (suur)etevõtetele. On viimane aeg ka Eestis välja töötada tulevikku suunatud väikeriigile sobilik rahvuslik tööstuspoliitika. Seda on mõttekas teha koostöös teiste arenenud väikeriikidega. Eelkõige suurettevõtetele on põhiroll EGD ellu viimisel, need peavad seejuures säilitama majandusliku jätkusuutlikkuse ja pakkuma ühiskonnale hüvesid.

- 7.2 Kodumaise toorme, sh põlevkivi ja metsasaaduste, kasutamine peab jätkuma kavakindlalt, suunates erilise nõudlikkuse jätkusuutlikkusele ja soovimatute keskkonna- ja majanduslike mõjude minimeerimisele. Põlevkivi kasutamist pole õige lõpetada voluntaristliku poliitilise otsusega vaid pikaajaliselt kavandatud sotsiaal-, keskkonna ja majandusliku programmiga. See kava peaks rakenduma karmistuvate keskkonnanõuete ja turutingimuste koosmõjul.

- 7.3 Ringmajanduse idee viimiseks tavapraktikasse tuleb luua vastav õiguslik ja majanduslik keskkond, rakendada mõjusad stiimulid ka kohalike omavalitsuste tasandil.

- 7.4 Parandamaks kogu Eesti energiamajanduse efektiivsust ja toimetulekut kriisiolukordades on vajalik teavituse ja investeringute suunamine piirkondlike energiaühistute arendamisse, mis kujundaksid kohaliku „targa“ jaotusvõrgu ning edendaks energia tootmist kohalikest kättesaadavatest ressurssidest nagu biojätmed, päike, tuul, maasoojus jm.

- 7.5 Eestis, või veelgi parem EL tasandil tuleks kehtestada lisaks käibemaksule paralleelne lisandunud väärtuse maksu põhimõttel rakendatud CO₂-maks ning vastavas ulatuses alandada kehtiva käibemaksu määra. Sellega tekiks ettevõtetele stiimul alandada oma toodete CO₂ sisaldust, kaoks ära ebaõiglane import riikidest millistes ei järgi EL-s kehtestatud keskkonناسäästlikkuse põhimõtteid (üleriigiline CO₂ maks ei diskrimineeri kedagi ning ei satu vastuollu WTO vabakaubanduse reeglitega).

8. Nagu on sedastatud EC teatises on nende ideede kooskõlastamiseks ja tegeliku riiki hõlmava toe saamiseks vajalik senisest tõhusam teavitustöö ning tegelik sotsiaalne kommunikatsioon. Ka Eesti praktikas tähendab see uue suhtumise kujundamist eelkõige taastuvenergeetika, maavarade uurimise ja kaevandamise ning transpordi-infra suhtes ning uusarenduste sellist kooskõlastamist elanike huvidega, mis suurendaks kõigi heaolu ja kutsuks neid arendusi pooldama.

Toetudes ka oma katusorganisatsioonidele - ülemaailmsele Rooma Klubile³ ja Euroopa Keskkonnabüroole⁴, jätkab ERK koostöös partneritega EGD laiapõhjalist analüüsimist vastavalt EC-lt ja valitsuselt lisanduvale infole ja selle raames välja töötatavatele EU ja riiklikele seadusandlikele aktidele⁵.

³ cluobofrome.org

⁴ eeb.org

⁵ EU 8. Keskkonna tegevuskava, nn Kliimaseadus, millega kliimanetraalsuse eesmärgile antakse seaduse jõud; energeetikaregulatsioonide ülevaatamine; uus ringmajanduse tegevuskava; rohe- ja digipöördele suunatud tööstusstrateegia; uus metsanduse strateegia jm.

LISA. Osavõtjatele nimekiri.

#	Nimi	Perenimi	Organisatsioon
1	Annela	Anger-Kraavi	Cambridge Ülikool, ÜRO
2	Ahti	Asmann	VKG
3	Annaliisa	Jäme	KKM
4	Innar	Kaasik	Enefit Green
5	Kati-Liis	Kensap	KKM
6	Ain	Laidoja	H2Est, Energiaagentuur
7	Ülo	Mander	Eesti Rooma Klubi
8	Priit	Mändmaa	WEC Eesti
9	Jane	Õispuu	EC Esindus Eestis
10	Ivar	Raig	Eesti Rooma Klubi
11	Helmet	Raja	disainer
12	Alvar	Soesoo	Eesti Rooma Klubi
13	Tuuli	Stewart	Eesti Rooma Klubi
14	Hando	Sutter	Eesti Energia
15	Paul	Tammert	Eesti Rooma Klubi
16	Andres	Tarand	Eesti Rooma Klubi
17	Urmas	Tartes	Eesti Rooma Klubi
18	Timo	Tatar	MKM
19	Juhan	Telgmaa	Eesti Rooma Klubi
20	Kristjan	Tiik	Innovatsioon
21	Toomas	Tiivel	ELKS
22	Tõnis	Vare	Eesti Elektritööstuse Liit
23	Raivo	Vasnu	Silmet
24	Kaupo	Vipp	Eesti Rooma Klubi
25	Aleksander	Laane	Eestimaa Rohelised
26	Arvi	Hamburg	Energeetik